

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ СОФИЯ

Проф. Георги Ончев, дм, Ръководител на Катедра по психиатрия и медицинска психология
София 1431, ул. „Св. Г. Софийски“ №1; 02/9230680, email: georgi.onchev@gmail.com

MEDICAL UNIVERSITY SOFIA

Prof. Georgi Onchev, MD, PhD, Department of Psychiatry and Medical Psychology, Head
Sofia 1431, 1 St G. Sofiisky str.; ph/f: +3592/9230680; email: georgi.onchev@gmail.com

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Георги Нейчев Ончев, дм,
от Катедра по психиатрия и медицинска психология
при Медицински Университет (МУ) София,
член на научно жури съгласно Заповед № РД-38-586/ 14.10.2022 г. на Ректора на
Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма
„Клинична психология“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и
правни науки“ и професионално научно направление 3.2 „Психология“

Автор: Румен Анатолиев Димитров

Форма на докторантурата: редовна

Катедра: по социална, организационна, клинична и педагогическа психология,
Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

Тема: „Психомоторна дисрегулация при рекурентни депресии“

Научен ръководител: проф. Румяна Крумова-Пешева, д.пс.н.

Научен консултант: проф. д-р Светлозар Хараланов, дм

1. Общо представяне на процедурата и доктората

Представеният дисертационен труд и придружаващите го материали са в съответствие с процедурата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности (ПУРПНСЗАД) на СУ „Св. Климент Охридски“ и неговите приложения (ред. 13.07.2022 г.).

2. Кратки биографични данни за докторанта

Румен Анатолиев Димитров е придобил магистърска степен по клинична и консултативна психология в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2015 г. и има множество допълнителни обучения по криминална психология, прилагане на структурирани оценъчни инструменти, невропсихологично тестиране, динамични и когнитивно-поведенчески терапевтични методи и други. От 2018 г. е асистент по медицинска психология в Катедрата по психиатрия и медицинска психология на МУ-София с клинична база Първа психиатрична клиника на МБАЛНП „Свети Наум“. Работата му в

университетска психиатрична клиника го оформя като професионалист с клинична ориентация, реализъм и холистичен, контекстуален подход към психичните процеси в норма и патология.

3. Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертацията е с безспорна актуалност поради водещото място на депресията като глобална причина за инвалидизация, както и поради стария и нерешен фундаментален проблем за биомаркерите в психиатрията.

Поставените цел и задачи са ориентирани към търсене на връзка между психомоторни нарушения и клиничните аспекти и тежестта на депресията. Дизайнът кохортно сравнително проследяване е изследователски подход, който е адекватен на хипотезите за търсената връзка.

4. Познаване на проблема

Литературният обзор показва несъмнено добро познаване на обекта на изследването. Той обхваща диагностичните критерии за депресия, исторически преглед, естеството на психомоториката и връзката ѝ с преживелищния свят и афективните нарушения. Депресията се разглежда на депресията в теоретичните рамки на психоанализата, теорията за обектните отношения, бихейвиоризма, диатеза-стрес модела, когнитивните теории, хуманистичния подход и на биологичните модели с акцент върху ролята на невромедиаторите. Направен е подробен преглед на психомоторната дисрегулация при депресия и на методите за нейното оценяване, сред които е и основният инструмент на представеното проучване – ултразвукова компютърна краниокорпография, въведена у нас от научния консултант на докторанта, проф. Св. Хараланов. С това описание се осигурява преход към методиката на самото проучване.

5. Методика на изследването

Целта, хипотезите и задачите са ясно формулирани, а методиката и конкретните инструменти са адекватни на конструктите, които оценяват. Чрез компютърна ултразвукова краниокорпография (УЗ-ККГ) се оценява психомоторната дисрегулация при пациенти с рекурентна депресия (РДР) двукратно, като така се проследява нейната промяна при клинично подобрение. Резултатите се сравняват с находките при изследване на психомоториката у здрави индивиди, които са подбрана по демографски и физически характеристики така, че да са съпотставими с групата на пациентите. Депресивността и тревожността се оценяват с утвърдените в клинични изпитвания и други проучвания скали: Montgomery-Asberg Depression Rating Scale (MADRS) и Hamilton Anxiety Scale (HAM-A).

Проучването представлява кохортно, сравнително и неинтервенционно проследяване. Статистическите подходи са релевантни на поставените задачи и включват описателна статистика и методи за проверка на хипотези като корелационни анализи. Етичната страна на изследването е съобразена с включване на участниците след подписано информирано съгласие.

6. Характеристики и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е оформен според изискванията на ППУРПНСЗАД на СУ „Св. Климент Охридски“ и съдържа: въведение, литературен обзор под название „Научна постановка на проблема“, цел, задачи, материал и методика под названието „Организация на емпиричното изследване“, резултати, обсъждане, заключение, изводи и приноси под заглавие „Анализ и интерпретация“, книгопис и приложения. Обемът и съотношението между отделните части са приемливи, макар и не оптимални поради ясното количествено доминиране на обзора над останалите части (и особено над резултатите). Работата е онагледена с 27 таблици и 16 фигури, основните клинични инструменти са представени като приложения (2), а книгописът съдържа 183 източника, от които 21 на кирилица и 162 на латиница.

Представянето на резултатите е ясно и с прегледно и разбираемо онагледяване. Те обхващат описателни клинични характеристики на пациентите с депресия, данни от измерванията с УЗ-ККГ при пациентите и контролите в двете точки във времето, сравнение между двете групи и установените разлики и връзките между отделни психомоторни параметри с тежестта на депресия и с отделни нейни симптоми по MARDS, както и с отделни симптоми на тревожност по НАМА. Представени са и психомоторните характеристики на контролната група, както и промените в психомоторните параметри, в депресивните и тревожните симптоми и в общата тежест на депресивния синдром и на тревожността у пациентите след лечението.

В обсъждането находките се интерпретират коректно, макар част от текста да е повторение на самите находки, а не тяхно тълкуване. Специално внимание се отделя на връзката между намерената психомоторна забавеност и хиподопаминергията, паралелността на подобрението в психомоторните отклонения и в клиничното подобрене, при недостигане на подобрението до намереното у здравите (и поизтичащата от това необходимост от продължаване на лечението и след изписване), и на координационната роля на малкия мозък за афективната патология и локомоторните функции.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Формулираните заключение, изводи и приноси са фокусирани върху установеното разграничение на психомоторните показатели при пациенти с депресия и при здрави контроли, връзката на тежестта на депресията със степента на психомоторните отклонения и полезността на методиката за проследяване на клиничното състояние и за мониториране на терапевтичния отговор.

8. Лично участие на докторанта

Представеният дисертационен труд използва оригинална методология в собствено проучване и е самостоятелно дело на докторанта.

8. Автореферат и публикации

Структурата на автореферата отговаря на изискванията на ПУРПНСЗАД на СУ „Св. Климент Охридски“, като следва структурата на дисертацията (с ненужно повторение на част от обзора) и отразява синтезирано нейното съдържание. Препоръчително е един автореферат да бъде придружен от кратко обобщение под формата на резюме на български и английски език. Представени са 3 научни публикации по темата в български издания.

9. Критични бележки

Макар в методиката да са представени изключващи критерии за участие в проучването и да личи хомогенизиране на двете групи по някои демографски и физически характеристики, не е направен опит за анализ на степента на специфичност на резултатите и евентуалната намеса на външни променливи („confounding variables“). Липсва субгрупиране (например на подгрупа със забавеност и такава с ажитация), което би довело до по-детайлно профилиране на нарушенията, а не до усреднено представяне на резултати за една по същество хетерогенна обща група на пациенти с депресия.

Някои резултати се повтарят ненужно – изложени в текста вербално, те се представят и в таблици, а повечето се повтарят отново и в обсъждането. Раздел 3.3.1 е озаглавен „Ограничения и възможности за бъдещи изследвания“, но ограничения на проучването там не са представени. Теоретичен принос номер 4 е повече констатация и практическо указание, отколкото принос. Текстът би спечелил и от една по-внимателна езикова редакция, която би отсяла думи като „виндиктивен“ (отмъстителен) или изречения, започващи с „т.е.“ или „което“. В книгописа библиографското изписване на източниците, които са книги, е непълно, като обикновено е изпуснато мястото на издаване. Липсват резюмета на български и на английски както към труда, така и към автореферата.

10. Препоръки за бъдещо използване на приносите и резултатите

Авторът аргументира перспективата за разширяване на прилагането на еквилибриометрични методи в практиката и за изследване на психомоторните промени не само при фармакотерапия, но и при психотерапия, както и за откриване на „латентна патология“ у здрави индивиди.

11. Заключение

Представеният дисертационен труд отразява оригинално проучване върху актуален проблем, с методична издържаност и собствени приноси. Трудът отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научната степен „доктор“ съгласно ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности (ПУРПНСЗАД) на СУ „Св. Климент Охридски“, което дава основание за положително становище за присъждане на научната степен „доктор“ по психология на Румен Анатолиев Димитров.

проф. д-р Георги Ончев

